

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt VI. Idem a London. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

tibus manebat; ideo victor ex sponſu contravictum agebat ad pœnam. Docent Budeus in annotation. priorib. ad Pandect. pag. mibi 94. Pollutus lib. 5. hyst. fori Rom. cap. 5. Buisson. lib. 5. de formul. pag. 369. Pitheus lib. 1. advers. cap. 13. Osualdus lib. 24. Donel. cap. 3. litera E. & cap. 13. litera D. Deliderius Heraldus ad Arnobium advers. Gentes lib. 4. pag. 137. Joan. Funger. in etymol. verbo Sacramentum. Ex qua observatione explicari potest textus in l. 3. S. idem scribit. ff. de pecul. ubi docemur, non minus contrahi in iudicio, quam per stipulationem, videlicet propter sponſiones istas, quæ in initio litis ultro, citroque interponebantur. Inde novationem necessariam per litis contestationem contingere docetur in l. delegare 11. l. aliam 29. ff. de novat. & explicant Brissonius lib. 2. de solut. tit. de novat. Valentia lib. 2. illustr. tract. 2. cap. 9. Wisembach. disp. 40. num. 13. Illustrant Pitheus lib. 1. advers. cap. 18. Germonius lib. 3. de sacror. immunit. cap. final. num. 26. Pancirola lib. 1. var. cap. 39. Revardus lib. 2. var. cap. 18. Vasconcellos ad titulum de sacramentis non iter. Cujac. in l. 69. ff. de legat. 2. de quo sacramento aliqui accipiunt textum in l. 1. §. 5. ff. de extraord. in cognit. Postea statutum fuit, ut actor in initio litis decima ipsius litis calumnie nomine caveret, hoc est decimam partem litis, ni vicisset, reo preſtiturum. Extat constitutio Diocletiani, quam ex Codice Hermogeniano restituit Cujacius lib. 7. observ. cap. 6. quæ ejus repromissionis decimæ partis meminit, ibi: Quippe si per calumniam hoc cum facere confidis, remedio repromissio-

nis initio postulata calumnie decime partis ejus, quod competit, tibi condemnare cum desiderare potes. Extat etiam vestigium in l. 4. Cod. de fruct. & lit. expens. & in formula veteri, cap. 29. & apud Francos non aliàs litum expensas cognitatas fuisse, quam per hanc decimam partem litis, probat Bignonius in notis ad Marcullsum. lib. 1. cap. 20. Hanc tamen pœnam obſoletam sustulit Justinianus in l. ult. §. antiqua, Cod. de jurejur. propter calum. §. hæc autem; Instit. de pœna temerè litig. eandemque postea reduxit non abolito calumnie jurejurando, in novella 112. ut ita temerè litigantes variis afficerentur pœnis. Quam legalem sanctionem etiam in causis ecclesiasticis procedere statuit Alexand. III. in presenti, ita ut semper victus victori in expensis damnetur, si temerè, & calumnie causâ litigavit, l. properandum, §. & si quid, ubi Cujac. C. de judic. l. 2. ff. si mul. ventris; ubi Cujacius. Quando tamen quis dicatur temerè litigare, & plura de expensis in iudicio solvendis congesſerunt Cujacius lib. 12. obs. cap. 1. Hothomanus in dict. l. properandum, §. 6. Parladorius lib. 2. ver. quotid. cap. final. §. 18. Covar. practic. cap. 27. Gamma decis. 65. Thefaurus decis. 67. Donellus lib. 26. comment. cap. 3. ubi plura Osualdus litera H. Pichardus in dict. §. hæc, Instit. de pœna temerè, Faber de error. deced. 19. error. 6. Fachineus lib. 1. controv. cap. 40. & lib. 12. cap. 52. Barbosa lib. 2. voto 18. per tot. Farinac. in report. judic. cap. 52. Valenzuela consil. 132. ex num. 79. & consil. 143. num. 19. Borel. tom. 2. decis. tit. 39. de expens.

CAPVT V.

Innocentius III. ^a Nidrosiensis Archiepiscopo.

Quod in dubiis: *Ex infra:* Quia verò tam sacerdotes, qui gubernant naves ad pugnam, quam qui personaliter exercent conflictum, & hi, qui alios incitant ad pugandum, omnes enormiter peccant, de rigore canonico eos credimus deponendos.

NOTÆ.

^a Nidrosiensis. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. unic. Integram

decretalem dedi, & inscriptionem exposui in cap. quod in dubiis, de renunc. & commentarium hujus textus invenies in cap. petitio, penult. de homicid.

CAPVT VI.

Idem ^a London. Episcopo.

Tva discretionis prudentiam. *Ex infra:* Ad illud quod à nobis tertio requisisti, qualiter clerici in ^b latrociniis, vel aliis magnis sceleribus deprehensi puniri debent. Respondemus, quod à suis ordinibus ^c degradati detrudi debeant in ^d archæis monasteriis ad pœnitentiam peragenda.

NOTÆ.

^{1.} ^a Londinensis. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub tit. de vita & honestate cleric. cap. 3. & in cap. tua, de consanguin. & affin. in eadem collect. ubi extat alta pars hujus decretalis; sed quia non reperitur inter editas à Sirleto & Boschetto, ideo ejus integram restituere non possum.

^b Latrocinii. Secus verò si simplex furtum ad-

miserint; nam tunc tantum deponuntur, ut post Hostiensem in presenti, docuit Balboa in cap. cum non ab homine 10. de judiciis.

^c Degradati. Clerici enim cum pœnitentiæ peragenda causâ in monasterio olim detrucebantur, prius deponi debebant, antequam huic carceri manciparentur. Cum enim monachorum conventus laicorum cœtus censeretur, inter eos agere non poterat clericus integro, suo gradu & statu servato; quare prius per dispositionem ad statum

statum laicalem redigebatur, ut ita poenitentiae collum subderet. Concilium Neocaesar. *can. 1. Tolet. 4. can. 44.* ibi: *Oportet canonibus in tali scelere proditum à clericatus ordine submoveri, & poenitentia triennio deputari.* Epau. *can. 21.* *Si presbyter crimen capitale commiserit, ab officii honore depositus in monasterium retrudatur.* Cabilon. *can. 30.* *Ut gradu amisso agenda poenitentiae gratia in monasterio, &c.* Agathense *can. 50.* *Ab officii honore depositi in monasterium retrudantur, & ibi tantummodo quamdiu vixerint, laicam communionem accipiant.* Notavi in *cap. clerici 4. de excess. Pralat. Concil. Tolet. 4. can. 43.* Subservit huic observatiunculae ex arcanis juris civilis venustum militiae armatae exemplar; quippe cum milites torqueri ob militiae dignitatem non valerent, *l. 3. §. 2. ff. de re milit. l. militis, Cod. de questio. docetur in l. 7. ff. de re milit. quod proditores milites, aut transfugae exauthoritati*

torquentur. Planè quod Modestinus inquit, cum qui ad hostes confugit, & redit, torqueri ad bestiasque damnari, vel ad furcam, quamvis milites nihil eorum patiantur, *l. 3. §. is qui ad hostem 10. ff. de re milit. sic equi dem esse temporandum existimo, ut qui ad hostem confugit, & redit, si miles erat, nec torqueri, nec ad bestias, nec ad furcam damnari possit, juxta legem 2. ff. de re milit. nisi exauthoratione praecedente, ad ordinem paganorum redactus fuisset.* Proinde apud Ammian. Marcel. Lampadius Praefectus falsi insinulatus, prius quam torqueretur, dignitate privatus fuit. *Fallaciarum* (ait Ammianus Marcel. *lib. 15.*) *nube discussa, Imperator doctus relatione fidelis, abrogata potestate Praefecti, Lampadium statui sub quaestione praecipit.*

d *Arctis monasteriis.*) De qua poena detractionis in monasterium egi in *cap. 1. de regul.*

CAPVT VII.

Abb. & a Fratrib. Cryptae Ferratae.

Constitutus in praesentia nostra. *Et infra:* Licet autem in instrumento Episcopi Lavitani expressa fuerit certa poena, quam pars contractum non servans, solveret observanti: cum tamen utraque pars venisse contra illum, ex confessione propriae convincatur, cum & pars vestra subtraxerit Episcopo pensionem, & Episcopus procuracionem exegerit ab eadem Ecclesia, sicut oconomus proposuit memoratus, utramque partem ab ea reddimus absolutam.

NOTÆ.

² **A**bbati & fratribus. Ita etiam legitur in *cap. constitutus, de religiosis domibus*, ubi extat alia pars hujus textus, & ibi praesentem inscriptionem exposui.

COMMENTARIUM

²⁰ **C**um praesens rubrica generaliter concipiatur de poenis, non solum sub ea agitur de poenis delictorum, verum & de poenis conventionalibus consensu partium statutis, de quibus in praesenti textu, & in *cap. suam, infra.* Est autem poena conventionalis, promissio confirmans praecedentem obligationem, aut causam, & ad ejus implementum reum impellens, sub comminatione praestandi aliquid certum; & talis obligatio tendit ad confirmandam priorem, ut docent Cujac. in *l. si ita 97. Donellus in l. si homo 69. num. 5. ff. de V. O.* nec requirit priorem obligationem, sed causam, veluti si dixerit stipulator: Si domum non fabricaveris, centum dabis. Quia fabricatio domus tunc non est in obligatione, cum promissa non sit, sed in causa. Unde promissor liberatur domum fabricando, quia est causa debendi; sed peti ipsa fabricatio non potest, *l. si penum 24. ff. quando dies legati cadat, l. obligationum 24. §. ita, ff. de V. O.* Unde cognoscitur, poenam de qua in praesenti textu, adje-

ctam fuisse ad firmandam transactionem inter Episcopum Lavitanum, & monasterium inquam, de qua in *dict. cap. constitutus.* Et ita non caute, sed conventioni poena accessit. Etiam sciendum est, poenas conventionales quocumque eventu esse solvendas, licet nulla culpa possit imputari promissoribus quia non tantum promiserunt diligentiam, sed praestationem, seu factum, *l. si rajechie 9. ff. de nautico fenore, l. ad diem 77. l. stipulatio 38. §. si quis, ff. de V. O. l. qui autem 14. §. sed si quis, ff. de constit. pecunia, l. sancimus 26. C. de fidejuss. docent in dicta l. 38. Alciatus num. 31. Cujacius, Duarenus, Donellus, & Giphanius: Sanchez lib. 1. de matrim. disput. 26. num. 6. Pichardus in §. si quis alium, num. 31. Instit. de inutil. Grotius de jure belli lib. 2. cap. 15. num. 16. Fachineus lib. 3. contror. cap. 10. & si ambo ex contrahentibus poenam promiserint, & factum promissum non adimpleverint, uterque ad poenam manet obligatus; sed quia paria delicta quoad poenam privatam mutua compensatione tolluntur, *l. viro, ff. solut. matrim. probavi in cap. final. de adult.* ideo hoc casu poena compensationi locus est, *l. si ambo, ff. de compens.* Unde rectè in praesenti specie Innocentius decrevit, quod cum tam Episcopus, quam monachi promissum non adimpleverint, poenam ex utraque parte commissam esse, & sic neutrum ex eis poenam petere posse.*

CAPVT VIII.

Idem Priori a S. Fridiani, & Magistro B. Canonico Pisano.

Super his, de quibus nos consulere voluistis. *Et infra:* Clericus autem, qui pro eo, quod varia verat coram vobis, de mandato nostro captus est, & detentus, infamiam non incurrit.

NOTÆ.